

bách cest a železnic svěrují se stavby ty neb jich části na základě smluv přímo produktivním společenstvem dělnickým. Obyčejně přikáže se část stavby neb kus železniční trati jistému počtu dělníků, zpravidla 6 dělníkům. Jeden z nich je "ganger", to jest důvěrník či ředitel ostatních i zastupuje je oproti vládě. Vládní stavitelé ustanovují cenu práce a poněvadž se to děje vskutku pokud možno soustavně, souhlasí dělníci skorem vždy s cenou tou. Až dosud byl výsledek z velké většiny uspokojivý. Každých 14 dnů uplácí se část smluvené ceny, aby dělníci měli čím rodiny živiti, dokud celá dotyčná část stavby nebude hotova. Žbytek zaplatí se společenstvu dělníků, jakmile vládní stavitel dokonanou část stavby přejal. Vláda novozélandská hodlá také založiti malá hospodářství, která by mohla býti 10-20 dělníky vzdělávána, aby dělníci více na venkov se stěhovali a tím proti soustředivé síle měst protiváhu utvořili."

Chorvatský biskup Strossmayer.

Zajímavou vzpomínku o Strossmayerovi shledáváme v nedávno vydaných pamětech Gregoriových z dob koncilu, na němž prohlášena byla neomylnost papežova. Jest známo, že řada prelátů vzpírala se tomuto dogmatu; Gregorioví dostávalo se od jednotlivých členů koncilu někdy i zpráv o jeho důvěrných sezeních, která byla někdy tak bouřlivá, že — jak jeden americký biskup se vyjádřil — předstihla v ohledu tom i americké schůze. Zvláště bouřlivý výjev ale způsobil jednou Strossmayer, jeden z nejhrošlivějších odpůrců dogmatu o neomylnosti, když jal se hájiti dokonce i protestanty, řka, že byli též mezi nimi mužové v pravdě zbožní a mnozí z nich, jako Leibnitz a Guizot, že prospěli církvi vůbec. Pekelný lomoz přerušil tu Strossmayera, i křičelo se naň: "Tu es protestans, tu es haereticus, descendas!" (Jsi sám protestant, jsi sám kacíř — sestup!) A mnozí biskupové i pěsti proti němu zatínali. Vřava byla tak velká, že ji bylo i venku slyšeti. Druhého dne překvapen byl ale Strossmayer četnými návštěvami i španělských biskupů, i Ketteler přišel k němu a pravil mu, že jen malá sběhllost v latině mu bránila, aby se ho ujal. "Strossmayer jest hrdinou koncilu," píše Gregorovius do slova, "kdyby neměl v Rakousku oporu (?), byl by tu již seděl ve vězení, jako dva arménští biskupové, kteří uvěznění jsou v paláci inkvisice." O zesnulém kardinálu Schwarzenbergovi a kardinálu Haynaldovi vyjadřuje se Gregorovius nepřívětivě: oba, zvláště poslední, hrozili složití hodnosti své, bude-li dogma neomylnosti prohlášeno, stali se pak ale sami jeho obhájci.

Upozorněte své známé a přátele na
"Týdenní Hlasatel"
pouze za \$2.00 na celý rok.

Zrovna tak jako v Asii.

Není tomu dávno — ani ne šest neděl — co německé, hlavně ale maďarské listy byly plny potupných zpráv o "Asiatech" v Rusku, již v zásadném nepřátelství k evropské civilizaci vzdorují ochranným prostředkům proti choleře, že nechtějí trpěti desinfikování ulic a bytů, přenášení nemocných do choleroových baráků, že vrhají se na opatrovníky a na lékaře. Co tu bylo posměchu nad "bezpříkladným nepořádkem" v různých městech, zanedbaných, nečistých, smrdutých a s jakou horlivostí z toho vyvozoval tisk německý a maďarský, že Rusko jest i dnes tím barbarským, asijským státem, jaké bylo před třemi sty lety, ba mnoho nescházelo, že by byli kázali v zájmu ohroženého západu proti Rusku křížáckou válku. A co se stalo? Mnohem hůře než v Astracháně a v Saratově zuřila cholera v německém Hamburce a jaký tam, v tomto velikém německém kulturním městě panoval pořádek, o tom tytéž německé listy, jež čtrnáct dnů před tím nadávaly Rusku, popsaly celé sloupce. O zdravotní opatření bylo v Hamburce dle souhlasného soudu celého tak zvaného "vzdělaného světa" hůře postaráno než v Baku, a co se čistoty týče, věru že nesnadno by bylo rozhodnouti, zdali ohavnější jsou ulice poblíž přístavu v Hamburce, či ulice v Baku. A co děje se nyní v Pešti? V té "vysoce kulturní," "evropské," "skrz na skrz vzdělané" Pešti? Však se toho dočítáme. Děje se tam zrovna to, co v "barbarské, asijské" Rusi. Lid se bouří proti zřizencům zdravotních úřadů, již mají nařizeno desinfikovati byty; ženy ozbrojené košťaty a muži sekerami vrhají se na ty, již přicházejí, aby nemocné odnesli do nemocnice. A pořádek v hlavním a nyní také "sídelním" městě maďarského globu? Obecenstvo prý je do krajnosti roztrpčeno nad bezhlavým jednáním obecního úřadu. Všude nedostatek vozů a nosítek, zásoby desinfekčních prostředků byly ve dvou dnech vyčerpány, Onemocní-li kdo na ulici, zavleku jej do některého průjezdu a tam z pravidla leží dvě až tři hodiny ve výkalech, o jejichž odstranění nikdo nepečuje, tak že zárodky cholerové roznášejí se po všem městě. O osamotnění nemocných nikdo se nestará, prádlo nemocných spaluje se veřejně na ulici, ba v nejednom případě vrátilo se hořekujícím příbuzným. — Takové jsou poměry v Pešti.

Dělnická jubilejní konference v Praze.

V upomínku na politické hnutí dělnictva král. českého před čtvrt stoletím konána byla v den svato- václavský v sále hostince u "města

Pešti" v Rybní ulici jubilejní konference dělnická, kteréž zúčastnil se dosti hojný počet delegátů ze všech konferenčních království.

Denní pořádek vykazoval rokování: 1. O politickém působení dělnictva v Čechách od r. 1867 do r. 1892. 2. Organizace dělnictva ve vymáhání práv jeho. 3. Uvaha o časopisech dělnictva československého. 4. Pojednání o hospodářské otázce dělnické se zřetelem k poměrům pracovním.

V nynějším hnutí dělnickém stala se tato konference velice důležitou tím, že projevena průběhem rokování mnohými řečníky nejen stoupenci strany dělnické národní, ale i mezinárodní — snaha po spojení obou dělnických stran. Vysloveno také přání za zřízení jednotného tělesa dělnického v království českém, v němž ve shodě a v přátelství mohli by působiti dělníci bez ohledu smýšlení.

Touha po takové shodě přijata byla s hlučnou pochvalou.

Schůzi zahájil p. Kabeláč příměným oslovením přítomných. Památce zesnulých dělníků, kteří před 25 lety zúčastnili se dělnického hnutí, vzdána čest povstáním. Zmíniv se stručně o hnutí tom, pravil, že k uskutečnění cílu, za kterým se hnutí to ubírá, dojíti musí. (Souhlas.) Přimlouval se za solidaritu kruhů dělnických pod mocným heslem "Rovnost, volnost a bratrství!" (Souhlas.)

Za předsedu schůze zvolen byl p. Krasl, za jeho náměstky pp. Vil. Černý a Vajman a za zapisovatele pp. Vurstial a Sajol.

Před zahájením rokování přečteny pozdravné přípisy od Remeslnické besedy v Novém Bydžově a od dělníka p. B. Pecky z Chicaga, který v přípise svém nabádá své soudruhy bez rozdílu smýšlení, aby se sestavili k národnímu boji českému. Boj ten musí býti, protože má český národ mezi národy jinými své zvláštní výlučné postavení.

Pan Krasl podal pak zprávu o politickém působení dělnictva v Čechách za posledních 25 let. Pravil mezi jiným:

Když roku 1848 na jaře bylo opět hnutí mezi dělnictvem proti továrnám na tištěné kartouny v Praze a okolí, městská rada pražská obávajíc se, že by se mohly opakovati výtržnosti, vyslala mezi dělníky tehdy oblíbeného spisovatele a vlastence MUDr. F. Cyrila Kampelíka, který měl býti tlumočnickem mezi dělníky a továrníky, jakož i městskou radou pražskou.

Dr. Kampelík z potřeby a lepšího se dorozumění s tiskaři a aby i širšímu obecenstvu mohly býti podávány zprávy, založil dělnický časopis pod názvem "Hlásník".

Tento list byl jedním z nejprvnějších dělnických časopisů nejen v Čechách, ale i v celé říši; časopis tento neměl však dlouhého trvání. Po celých 19 let po té nebyl vydáván žádný dělnický list, až teprve v roce 1867 začal opět ruch me-

zi dělnictvem. Dne 1. prosince 1867 vyšel památný časopis "Dělník", jímž zahájeno jest hnutí dělnictva československého a položen základ k dalšímu dělnickému tisku. "Dělník" byl časopisem nepolitickým, pouze národohospodářským a vycházel do polovice měsíce října 1868. V r. 1868 vydal dr. Chleborád pro dělnictvo české spisky: "O zákopnicích rochodalských," "Pomoc chudým dělníkům" a "Spása dělnictva československého."

To jsou hlavní rysy počátkového hnutí dělnictva českého.

Prvý časopis dělnický, který politiku do řad dělnictva českého zaváděti počal, byl časopis "Orel" který započal vycházeti v letě roku 1867 a zašel v měsíci dubnu roku 1869.

Orgánem věnovaným zájmům členů spolku "Oul" byl časopis "Včela" který vycházel r. 1868 šest měsíců. Po něm vydáván byl nepolitický časopis "Jednota". Po zastavení časopisu "Oul" byl druhým listem nepolitickým "Český Dělník."

Roku 1870 a 1871 vycházela při "Dělníku" politicko-satyrická příloha "Sršeň". Roku 1869 a 1870 vycházel časopis "Slovan" za redakce Karla Slabiny.

(Dokončení.)

Velká voda v Texasu.

Austin, Tex., 24. října. — Řeka Colorado stoupá velmi rychle a dosáhla již výše 25 stop. Jest obava, že řeka protrhne hráze, z čehož by vznikly veliké škody obyvatelstvu ve vřkolf bydlicím. Rozvodnění stalo se velmi rychle a náhle a nikdo je neočekával. Některá města jsou v nebezpečí.

Nehody a neštěstí.

San Francisco, Cal., 23. října. — Na rohu ulic Folsom a Beade vypukl velký oheň, kterýž způsobil za \$50,000 škody a což nad to, zničil snad hrozným způsobem šest lidských životů. Oheň povstal v skladišti petroleje a rafinerii. Myslí se čtyři běloši a dva Číňané zahynuli. Forman, běloch, pracoval se šesti jinými dole u tůně. Forman přinesl si lampu, aby si dole na práci posvítil. V tom náhle plyny se vznály a nastala ohromná exploze. Forman byl vyhozen dvěma ven a byl jediným člověkem, který s životem vyvázl. Doposud nebylo možno do hořící budovy vniknout i jest domněnka, že ostatní muži hrozným způsobem zhybnuli. Hasiči zabíhají se dosud, aby oheň udu ili a nyní již podařilo se jim úplně jej obmeziti.

Rozmanitosti.

Ve Flight, Mich, vyhořela plla náležejší firmě Houram & Whitehead. Mimo to zničeno bylo mnoho dříví. Škoda obnáší asi \$20,000.

Černoch Josef B. Gordon, který dne 6. července tohoto roku dceru svou zasněhl, odsouzen byl dnes soudcem Chambersem v Clevelandu na doživotí do vězení. Jest 64 roky star.

V Muscatine, Iowa, chtěl mluvit pastor White v místnosti opery proti katolíkům, byl však napaden, shnilými vejci poházen a tak zbit, že mu musela policie přispěti ku pomoci, aby jej rukou lidu vysvobodila.